

II Міжнародна наукова конференція «ВОЄННІ КОНФЛІКТИ ТА ТЕХНОГЕННІ КАТАСТРОФИ: історичні та психологічні наслідки»

– Завдяки їй застосуванню кожен із учасників мав змогу отримати «рецепт» застосування задля відновлення своїх емоційних та особистісних ресурсів, який індивідуально підходить саме його стану і відображає внутрішню потребу.

Література

1. Бойко В.В. Синдром емоціонального вигорання: діагностика и профілактика. СПб: Питер, 2008. 336 с.
2. Малец Л. Внимание: вигорание. *Персонал*. 2000. № 5. С. 99–102.

УДК 316.6

Лерга М., керівник громадської організації

ГО "Українсько-хорватська співпраця "Біла Хорватія", Україна

РОЛЬ І МІСЦЕ МІЖНАРОДНИХ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УМОВАХ ГІБРИДНОГО ПРОТИСТОЯННЯ ТА ВІЙСЬКОВИХ КОНФЛІКТІВ

Lerga M.

THE ROLE AND PLACE OF INTERNATIONAL PUBLIC ORGANIZATIONS IN THE CONTEXT OF HYBRID WARFARE AND MILITARY CONFLICTS

Проблема соціально-психологічної адаптації осіб, що побували в екстремальних умовах життєдіяльності нині постала дуже гостро через розгорнення активної фази військового протистояння на території України. Люди, що побували в зоні активних бойових дій, мають своєрідні психологічні травми та нерідко суттєво втрачають соціальні зв'язки, а це потребує активних адаптаційних дій для налагодження психіки на мирний лад та мирної ресоціалізації. Вплив війни на соціально-психологічний стан людини важко переоцінити, оскільки окрім явного першого шокowego стресу, що відчуває особа від порушення звичного порядку речей, існує й віддалений у часі довготривалий ефект. Посттравматичне стресове порушення здатне до формування особливих життєвих сценаріїв, що здатні впливати на все подальше життя.

Наразі в Україні відбувається найбільша воєнна і гуманітарна трагедія ХХІ століття. Україна життям своїх людей рятує весь світ від російсько-нацистської орди. Росія хоче знищити те, що Захід створював століттями. Російська армія руйнує українські міста та вбиває мирних жителів. Кожне Євро в Росію – це спонсорство вбивць, які завтра можуть прийти додому до європейських громадян. Майбутнє ЄС зараз вирішується в Україні і прямо, і опосередковано, оскільки окрім прямої загрози просування загарбницьких інтересів РФ далі в Європу вже є й непрямий вплив у вигляді великого напливу біженців в країни ЄС, що зростає в геометричній прогресії, але не є сталим та однорідним через відсутність постійно діючих «зелених коридорів» для евакуації населення із зони військових дій.

Завданням європейських країн в даній ситуації є сприяння перемозі України через запровадження й просування санкційного тиску на РФ з одного боку, і підтримка громадян України, що були вимушені залишити свою країну, шляхом їхньої соціалізації (допомога в переїзді, облаштуванні побуту, працевлаштування, юридичний й організаційний супровід), що в свою чергу здатне забезпечити належний психологічний фон у вимушених переселенців та адаптацію до мирного, нормального життя.

Отримавши юридичний захист, правовий статус для перебування в країні, стабільну, пристойно оплачувану роботу, – переселенець та члени його родини виходять на контрастно кращий психологічний стан, стають більш врівноваженими, отримують здатність для подальшого розвитку мирних соціальних зв'язків, укріплення існуючих, особистого та професійного росту. Наявність гарантованого періодичного

II Міжнародна наукова конференція «ВОЄННІ КОНФЛІКТИ ТА ТЕХНОГЕННІ КАТАСТРОФИ: історичні та психологічні наслідки»

прибутку у вигляді заробітної плати формує впевненість у особи, надає відчуття захищеності, формує думки про перспективу й значно згладжує болісні спогади та інші прояви посттравматичного синдрому.

При цьому послуги із працевлаштування не обмежуються лише підшукуванням нового місця роботи. Дана діяльність також пов'язана попереднім та поточним особистим розвитком особи, а саме: вивчення мови країни проживання або іншої, необхідної для виконання робочих завдань; навчання новим спеціальностям, освоєння нових професійних навичок; підвищення кваліфікації; знайомство з новими трудовими колективами й умовами праці, нові враження та розширення власного кругозору тощо.

Соціально-юридичні послуги із працевлаштування не закінчуються записом особи на роботу. Справжня допомога полягає у супроводі й постійній інформаційній, юридичній і організаційній підтримці, оскільки процес адаптації є тривалим, багаторівневим й нерівномірним. Важливо не втрачати зв'язок із працевлаштованою особою і його роботодавцем для посередництва у вирішенні можливих проблем, сприяння належного оцінювання рівня професійних навичок, просування по роботі та для підбору нових кадрів й розширення сфери діяльності.

Важливим аспектом соціально-психологічної адаптації переселених осіб є те, що серед них чимало з одного чимало кваліфікованих працівників, які не можуть знайти своє робоче за спеціальністю чи близьке до неї, а з іншого – велика кількість осіб (переважно жінок), що взагалі майже не мають трудового досвіду. Тому для першої категорії осіб суттєвою психологічною перепорою є необхідність опанування нових професій, що нерідко являють собою працю некваліфіковану. Хоча із суто практичного боку проблем зазвичай не виникає. Такі особи доволі швидко підлаштовуються під нові трудові реалії, оскільки мають досвід роботи в колективі, дотримання графіку, здатні до систематизації й аналізу поставлених завдань, тому виконують їх у строгій відповідності до вимог обставин, враховуючи конкретні особливості. Друга ж категорія осіб через брак чи відсутність трудового досвіду має психологічні проблеми пристосування до нових умов співпраці в колективі, налаштування на новий режим життя. Однак, такі проблеми найчастіше нівелюються через перші 1-2 тижня сталої роботи, і майже повністю зникають після отримання заробітної плати європейського рівня.

Окремо слід зазначити про осіб, старше за 60 років, яким соціально адаптуватись найтяжче. Причиною цьому є складність із працевлаштуванням через вікові обмеження. Значна частина вакансій пов'язана із фізичною працею, що людям такого віку може бути не під силу. Опанування нових професій таким людям може даватись доволі важко. Крім того, у людей старшого віку наявні більш сталі соціально-психологічні внутрішні сценарії, які є менш пластичними, ніж у більш молодих осіб із динамічним життям.

В цілому, соціально-психологічна адаптація жертв воєнних конфліктів зводиться до відбудови нових психологічних патернів та соціальних зв'язків для формування здорової картини світосприйняття.

Щодо ролі громадських організацій в цьому процесі, й зокрема, ГО «Білі Хорвати», то вона багаторівнева і, якщо й не провідна, то достатньо суттєва й максимально практична. Перш за все слід пам'ятати, що на час створення ГО «Білі Хорвати» майже жодних зв'язків між Україною і Хорватією не існувало. Більшість країн Європи, в тому числі й Хорватія сприймали Україну просто як частину колишнього СРСР, нерідко плутаючи її із іншими советськими республіками. Тому перші кроки були саме інформаційними. В умовах гібридного протистояння Росії й України завданням громадської організації стало донесення через засоби масової інформації правдивих відомостей про ці події, спростування численних фейків,

II Міжнародна наукова конференція «ВОЄННІ КОНФЛІКТИ ТА ТЕХНОГЕННІ КАТАСТРОФИ: історичні та психологічні наслідки»

виокремлення України як єдиної незалежної суверенної країни, висвітлення подій не в контексті війни, а України як землі науковців, митців, вчених – як великого інтелектуального та культурного ресурсу Європи.

Слід зазначити, що кроки по встановленню зв'язків між Україною і Хорватією ГО «Білі Хорвати» почали вживатись задовго до початку війни в Україні. І тому вже на початку активних військових дій у громадської організації були вже готові рішення, налагоджені шляхи. По суті, громадська організація виявилась готова до війни. Справа в тому, що громадська організація, на відміну від держава та її інституцій, більш гнучка, мобільна, більш свобідна в прийнятті рішень та, найголовніше, у вжитті конкретних практичних заходів. Діючи суто практично, без наявних юридичних та політичних обмежень, як то кажуть «на полях», громадська організація співпрацює із людьми напряму, а також із іншими такими ж громадськими організаціями, в тому числі міжнародними.

На самому початку війни ГО «Білі Хорвати» виявилась готовою і до гуманітарної допомоги постраждалим, і до організації перевезення біженців, і до співпраці у питаннях матеріального забезпечення та надання житла вимушеним переселенцям, і до конкретних кроків соціально-психологічної реабілітації, в тому числі реального працевлаштування та повного супроводу громадян України. Готовність ГО «Білі Хорвати» виявилась на такому рівні, що на початку війни саме держава через свої органи звернулась до громадської організації за практичною допомогою, а не навпаки. Проте не слід нівелювати роль держави, оскільки її система органів та інституцій є дуже сталою, а ресурс глобальніший, і разом із мобільними громадськими організаціями ефект виходить ще суттєвіший. Тому в подальшому держава і громадські організації продовжують роботу в цьому напрямку спільно, досягаючи найвищих результатів від співпраці.

За сприяння держави та за безпосередньої участі громадських організацій проводяться спільні наукові, творчі й культурні заходи. В результаті значно поглиблюються відповідні зв'язки між державами Хорватія та Україна. Налагодження тісних взаємовідносин між країнами сприяє комфортному перебуванню України не тільки під час військових дій, а й у мирний час, як, ми свято віримо, наступить незабаром. Війна лише загострює необхідність тієї роботи, яку варто проводити на постійній основі.

Варто пам'ятати, що війни закінчуються швидше, ніж наслідки від них, тому над подоланням саме наслідків, в тому числі соціально-психологічних, треба починати працювати завчасно, не очікуючи завершення активних бойових дій.

УДК 159.9:364.1

Лещук Г., канд. пед. н., доц.

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Україна

Лещук Р., канд. техн. н., доц.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

КОНЦЕПТ РЕЗИЛЬЄНСУ В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ ПСИХОСОЦІАЛЬНИХ КРИЗ

Leshchuk H. , Ph.D., Assoc. Prof.

Leshchuk R. , Ph.D., Assoc. Prof.

RESILIENCE APPROACH IN THE CONTEXT OF DEEPENING PSYCHOSOCIAL CRISES